

شیخ بنیادگرایی و فاشیسم بر فراز ترکیه

به بهانه ی برگزاری انتخابات قانون اساسی دوازدهم ماه ایلول در ترکیه

گفت‌وگوی پروسه

با رفیق "جان" از اعضای حزب کمونیست ترکیه

به کوشش توماج

توضیح وبلاگ: ما تصمیم داشتیم گزارش مفصلی برای انتخابات قانون اساسی ترکیه در تاریخ 12 ایلول تهیه کنیم و به همین منظور به سراغ حزب کمونیست ترکیه رفتیم و با یکی از اعضا به گفت‌وگو نشستیم. متأسفانه بخشی از مصاحبه به علت اشکال فنی ضبط نشد. اما همین مقدار را هم ترجیح دادیم که منتشر کنیم. امیدواریم این گفت‌وگو موجب توجه بیش از پیش فعالان سیاسی و اجتماعی ایران به تحولات ترکیه شود. از همکار گرامی رفیق توماج که این گفت‌وگو را برای ما ارسال کردند سپاس‌گزاریم.

پروسه: با درود به شما رفیق گرامی. لطفا در ابتدا معرفی کوتاهی از حزب کمونیست ترکیه؛ TKP ((Turkiye Komunist

Partisi)) بیان کنید؟

*حزب کمونیست ترکیه (فعلی) طی یک کنگره در باکو در سال 1920 با نمایندگی مصطفی سوپی پایه گذاری شده است و البته آن کنفرانس ربطی به حزب بلشویک شوروی نداشت. در ابتدا این حزب به صورت زیرزمینی و مخفی فعالیت می‌کرده است. هنرمندان و بزرگان چون "ناظم حکمت" و "ابدین دینو" به این حزب کمک می‌کردند. حزب کمونیست ترکیه در سال 1920 پایه گذاری شده و تا کودتای سال 1961 زیرزمینی فعالیت می‌کرده است. از زمان عثمانی- اواخر دولت عثمانی- احزاب سوسیالیست شروع به شکل گرفتن کردند اما در واقع بعد از برقراری جمهوری ترکیه در سال 1923 احزاب سوسیالیست شکل گرفته‌اند. سران و لیبرهای حزب بارها تغییر کردند و چندین بار حزب از سوی دولت وقت توقیف شد. در کودتای 1961 که یک کودتای ارتشی بود، در این کودتا نیز احزاب سوسیال دمکرات و راست نیز دست داشته‌اند و همچنین عناصر نزدیک به چپ نیز بوده‌اند. در کل می‌توانیم به این حرکت یک جنگ سرد نیز بگوییم. بعد از سال 1961 که کودتا شد- که علت‌اش افسران ارتش با افکار چپ نبودند- ترکیه به یک قانون اساسی ارتجاعی دست پیدا می‌کند، طبیعتاً در سال 1965 می‌خواستند احزاب کمونیست و سوسیالیست را سرکوب کنند و در سال 1965 حزب کمونیست را دولت می‌بندد و یک حزب دیگر به جای آن به نام "حزب کارگران ترکیه" تاسیس می‌شود و بعد از آن نیز یک حزب به نام "حزب کارگران انقلابی" تاسیس می‌شود. تا 1968 که آن‌زمان در کل دنیا احزاب چپ رشد خوبی داشتند حزب ما نیز فعالیت‌های خوبی داشت.

پروسه: آیا در آن زمان فعالیت‌تان علنی و آزاد بود ؟

• فعالیت احزاب چپ در آن‌زمان جرم حساب نمی‌شد و آزادی ظاهری داشتیم ولی در واقع جرم بود. حتا در آن زمان یک حزب فاشیست ((که الان به نام MHP فعالیت می‌کنند)) تشکیل شد و آن‌ها را در مقابل احزاب چپ قرار دادند. در 12 مارس 1971 یک کودتا برای سرکوب احزاب چپ از طرف فاشیست‌ها و ارتش صورت می‌گیرد. در کودتای 1961 سه نفر از راست‌گرایان کشته شدند و از حزب ما سه نفر از فعال‌ترین اعضای حزب به نام‌های "دنیز گزمیش" ، "حسین اینان" و "یوسف اصلان" پس از وحشیانه‌ترین شکنجه‌ها اعدام می‌شوند، تعداد زیادی از کمونیست‌ها کشته شدند ولی این‌ها از رهبران حزب بوده و تاریخ چپ ترکیه را تشکیل می‌دهند. به عبارتی دیگر این‌ها از سمبل‌های حزب کمونیست ترکیه هستند. بعد از اعدام این سه نفر خیلی‌ها از زندان آزاد می‌شوند و بعد از آن حرکت سوسیالیستی ترکیه قدرت می‌گیرد. در سال 1971 حزب TIP یا حزب کارگر ترکیه بسته می‌شود. در سال 1975 این حزب و حزب کمونیست ترکیه باهم یکی می‌شوند و حزب کمونیست ترکیه را تاسیس می‌کنند. حزب کارگر ترکیه تا آن زمان برنامه‌اش موفق‌ترین برنامه‌ی سوسیالیستی ترکیه بود. در داخل حزب کارگر ترکیه نیز یک گروه وجود داشته که برنامه‌اش مترقی‌تر بود. آن گروه اعتقاد داشتند که طوری برنامه ریزی نشده که هدف مستقیم‌اش به دست گرفتن اقتدار سیاسی باشد. آن‌ها بعد از یک مناقشه در گروه به عنوان گروه سوسیالیست جدا شدند. آن گروه و هم‌زمان حزب کارگر ترکیه فرصت را از دست می‌دهند و به قدرت نمی‌رسد که تأثیر رفرمیست‌ها در این اتفاق خیلی زیاد بود. در نتیجه‌ی این امر در 12 ایلول 1980 یک کودتای فاشیستی از طرف ارتش صورت می‌گیرد. صدها نفر کشته شدند، شکنجه و ظلم و ستم رواج داشت، به انسان‌ها مدفوع خورنده شد، موش خورنده شد به خیلی‌ها، به زنان تجاوز می‌کردند و به معقد زنان و حتا مردان باتوم فرو کرده و وحشیانه‌ترین شکنجه‌ها

روی انسان‌های آزادی‌خواه انجام شد. در آن زمان خیلی از افراد حزب کشته شده و خیلی از آن‌ها نیز به خارج از کشور پناهنده شدند. در این بین نیز یکی از زنان حزب به نام "بهیجه بوران" که وی آخرین رهبر حزب کارگر ترکیه بوده و سیاست‌مدار و نظریه پرداز اجتماعی برجسته‌ای بوده است و همچنین در سال 1950 یکی از پایه گذاران جمعیت صلح دوستان بوده است. وقتی حکومت "اندان مندرس" به کره سریز می‌فرستد یک اطلاعیه‌ای منتشر کرده و این کار وی را محکوم می‌کند و در این جریان به 15 ماه حبس محکوم می‌شود. در سال 1962 بوران از اعضای حزب کارگر ترکیه بوده و در سال 1965 در انتخابات نماینده‌ی مجلس منتخب شهر اورفا شد. چند دوره در پارلمان اروپا نماینده‌ی ترکیه بوده است. در مقابل رئیس حزب کارگر ترکیه می‌ایستد و در سال 1970 در مجمع حزب به عنوان دبیر حزب برگزیده شد. با دست‌نوشته‌هایش در 12 مارس 1971 دستگیر و به 15 سال زندان محکوم شد. در سال 1974 با عفو کلی از زندان آزاد شد. دوباره در سال 1975 به عنوان دبیر حزب کارگر ترکیه انتخاب شد. بعد از کودتای 12 ايلول 1980 چند ماه در منزل‌اش بازداشت بود و بعد به خارج از کشور فرار کرد. در سال 1981 وقتی در خارج از کشور بود یک اطلاعیه منتشر کرد که حزب کمونیست ترکیه و حزب کارگر ترکیه می‌خواهند یکی شوند و دو روز بعد از انتشار این اعلامیه درگذشت.

در کودتای 12 ايلول بعد از به تصویب رسیدن این قانون اساسی ارتجاعی بسیاری از امتیازات محدودی که کارگران در آن زمان داشتند نیز از آن‌ها سلب شد. در این هنگام خیلی از سندیکاها بسته می‌شوند و درس اجباری دین نیز به دروسی که در مدارس ترکیه تدریس می‌شود اضافه می‌گردد. هم‌زمان با انتشار مجله‌های این حزب نشریه‌ای بنام **Gelenek** منتشر می‌شد و در سال 1991 بیشتر احزاب با از بین رفتن شوروی به راست گرایش پیدا کرده و خیلی از این‌ها می‌گفتند که طبقه کارگر و مبارزات آن‌ها از بین رفته ولی حزب کمونیست ترکیه اعلام کرد این یک تجربه است و این جنگ طبقاتی همیشه خواهد بود.

پروسه: حزب کمونیست شوروی چه موضعی در مقابل کشتار کمونیست‌ها در ترکیه داشت و همچنین روابطش با حزب کمونیست ترکیه چگونه بود؟

" حزب کمونیست شوروی تأثیراتی رو حزب ما داشته ولی سنت حزب کمونیست ترکیه به گون‌های است که ان‌چنان از حزب کمونیست شوروی هم تأثیر پذیر نبوده است و یا تأثیرش گسترده نبود. حزب کمونیست شوروی بعضی اوقات دخالت‌هایی می‌کرده به خصوص از طریق بعضی از احزاب که به آن‌ها نزدیک بودند. حزب کمونیست ترکیه در سال 1991 حزبی به نام "اتحاد سوسیالیست‌ها" تاسیس کرد. عمر این حزب یک سال بود ولی باز هم حکومت وقت آن را می‌بندد. دلیل بسته شدنش هم این بود: دفاع از حق تعیین سرنوشت ملیت‌های ساکن ترکیه. در آن زمان حرکت کرد (PKK) به سوسیالیسم بیشتر نزدیک بود ولی بعد از مدتی این خط را ترک کرد. اعضای حزب ما در سال 1993 حزب "اقتدار سوسیالیست" را تاسیس می‌کنند. در سال 2001 بالاخره حزب کمونیست ترکیه تاسیس می‌شود. زمانی‌که کودتا انجام شد امریکا برای ارتش فاشیست ترکیه پیغامی فرستاد و گفت ما کمونیست‌ها را سرکوب کردیم و عینا این‌چنین گفت: بچه‌های ما موفق شدند. قبل از این‌که این کودتا انجام شود، امریکا فاشیست‌ها- ناسیونالیست‌های ترک - را کمک می‌کنند و روی صحنه می‌آورند تا در مقابل جنبش چپ ترکیه بایستند و با آن‌ها مبارزه کنند. بعضی از احزاب به خاطر این‌که نمی‌توانستند به اقتدار برسند، سوسیالیسم و مبارزه طبقاتی را رها کرده و شروع به مبارزه با فاشیسم کردند و کم کم با شدت گرفتن سرکوب، خیلی وقایع و جنایات اتفاق افتاد. مثلاً در اول ماه مه سال 1977 بوده که رژیم به روی کارگران با سلاح دوربین‌دار آتش گشود و در میدان "تقسیم" سی و دو نفر توسط گلوله و زیر چرخ‌های ماشین‌های پلیس له شدند و جان‌آشان را از دست دادند. خیلی این وقایع عجیب بود، در راه‌های فرار کارگران کامیون‌هایی قرار داده بودند و آن‌ها را دستگیر می‌کردند و با کامیون جابه‌جا می‌کردند و هیچ‌گاه هیچ‌کس نفهمید این تک تیراندازان که کارگران را هدف قرار دادند چه کسانی بوده‌اند. این یک نمونه‌ی کوچک از قدم‌هایی بود برای آماده کردن کودتای 12 ايلول. دولت به طور سیستماتیک خودش را آماده کرده بود و زیر این کاپوس، کودتای 12 ايلول انجام شد و قانون اساسی ارتجاعی که بیشتر به طرف راست بود در آن زمان شکل می‌گیرد و طبقه‌ی کارگر ترکیه را با این قانون اساسی بیش از پیش له و استثمار می‌کنند. اول ماه مه سال 1977 در میدان "تقسیم" 500 هزار نفر جمع شده بودند. دولت حاکم یعنی حکومت اردوغان در کل تاریخ ترکیه ارتجاعی‌ترین حکومت و امریکایی‌ترین حکومت تاریخ ترکیه است. برای اجرای پروژه‌ی اسلام نرم سیاسی به هر کاری دست زده است. چون دیوان عدالت می‌توانسته انتخابات 12 ايلول را وتو کند به همین علت حزب AKP یکی از اهدافش این بوده که دیوان عدالت را به دست بگیرد و می‌خواسته حق وتو را از دست دیوان عدالت گرفته و به مجلس بدهد و با این کار حق وتو در دست خودشان باشد. دولت اردوغان روند خصوصی‌سازی را با سیاست‌های لیبرالیستی سرعت بخشیده و قصد دارد تمام حقوق طبقه‌ی کارگر را از دست‌اش بگیرد و به استثمار بیشتر کارگران بپردازد. یکی از اهداف‌اش نیز رواج ارتجاعی قوانین دین اسلام است. به عنوان مثال یکی از اهداف‌اش این است که روسری را آزاد کند تا زنان در مکان‌های دولتی بتوانند با روسری بروند و اگر چنانچه مجلس به این موضوع رای بدهد این عمل صورت می‌گیرد. دیوان عدالت به ارتش وابسته است و می‌تواند بعضی از درخواست‌های ارتجاعی را رد کند. اردوغان اعلام کرده که می‌خواهند قانون اساسی کودتای 12 ايلول را عوض کنند و در مجلس چند تا از جان‌باخته‌گان جنبش چپ ترکیه را نام برده و گفته در آن زمان این‌ها شکنجه شده و اعدام شده‌اند و حتا اردوغان در مجلس اشک تماشاک هم ریخته است!! بدین صورت اردوغان سعی بر عوام‌فریبی دارد. مثال دیگر این‌که به کارگران می‌گوید از طریق سندیکاها حق قرارداد دسته جمعی را به کارگران می‌دهیم و می‌گوید این حق کارگران را قانونی می‌کنیم ولی در ادامه‌ی این قانون می‌نویسند اگر در این قرارداد دسته جمعی سندیکا با آن‌ها به توافق نرسد باید انجمن تصمیم بگیرد و اعضای انجمن را هم دولت تعیین می‌کند و این بدان معناست که همه چیز را دولت تعیین می‌کند و در نتیجه با این کار به کارگران حق اعتراض و اعتصاب داده نمی‌شود. می‌گویند ما کسانی‌که باعث کودتای 12 ايلول شده‌اند را باید محاکمه کنیم! در صورتی که آن‌ها را نمی‌توانند به خاطر گذشت زمان طولانی طبق قانون محاکمه کنند و تمام حرف‌های این‌ها دروغ است و تا به حال هیچ قدمی برای رفاه طبقه‌ی کارگر برداشته‌اند.

حزب کمونیست ترکیه یکی از احزابی هست که به این رفتارندوم "نه" گفته و بعد از آن نیز خیلی از احزاب حمایت کرده‌اند. بعضی از احزاب گرد می‌گویند این رفتارندوم را باید تحریم کرد. حزب کمونیست ترکیه اما می‌گوید اگر ما از این میدان خود را کنار بکشیم معنای‌اش این است که به طرفداران رفتارندوم کمک کرده‌ایم، پس بهتر است که به کسانی که "نه" می‌گویند کمک کنیم. ما نمی‌خواهیم سلطه بیش از این نیرومند شود. یک AKP قدرتمند همان چیزی است که امریکا می‌خواهد.

پروسه: شما نتیجه‌ی انتخابات را چگونه پیش بینی می‌کنید؟

حرکت جامعه آن‌قدر زیاد است که نمی‌توان پیش‌بینی کرد که رفتارندوم نتیجه‌اش چه می‌شود ولی تا رسیدن روز رفتارندوم با تمام نیرو برای "نه" گفتن به این رفتارندوم ارتجاعی تلاش و مبارزه خواهیم کرد. اگر AKP در این رفتارندوم پیروز شود یک قانون اساسی ارتجاعی‌تر روی کار خواهد آمد اما باز هم به مبارزه ادامه خواهیم داد، قبلاً نیز در شرایط سخت‌تر از این مبارزه کرده‌ایم و باز هم راهمان را ادامه خواهیم داد.

